

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten
103 33 Stockholm

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ ÖKAD KOMPETENS OM NEUROPSYKIATRISKA SVÅRIGHETER OCH SEX OCH SAMLEVNADE I LÄRARUTBILDNINGARNA

Ert Diarienummer U2020/00176/UH

Inledande synpunkter

Jämställdhetsmyndigheten har anmodats att yttra sig över ovanstående remiss av promemoria *Ökad kompetens om neuropsykiatriska svårigheter och sex och samlevnad i lärarutbildningarna*.

Jämställdhetsmyndigheten yttrande är avgränsat till de frågor som rör myndighetens verksamhetsområde.

Jämställdhetsmyndigheten välkomnar promemorians förslag till förändringar av högskoleförordningen, gällande att säkerställa kompetens för det som utredningen betecknar som neuropsykiatriska svårigheter och sex och samlevnad i lärarutbildningarna.

Därutöver vill Myndigheten lyfta följande: enligt Skolinspektionens granskning år 2017 av sex- och samlevnadsundervisningen framkom det att lärare ofta känner sig obekväma med sakområdet sex och samlevnad och att de tycker det är svårt att hantera diskussioner som kan strida mot skolans värdegrund.¹ Mot denna bakgrund anser myndigheten att det är viktigt att

¹ Skolinspektionen (2018) *Sex- och samlevnadsundervisning*, kvalitetsgranskning 2018.

tillse att de som inte omfattas av ändringen i förordningen, redan verksamma lärare och de som påbörjat lärarutbildningarna innan 2021, får tillgång till kunskapshöjande insatser liknande lärarlyft så att de också kan känna sig trygga i att prata om identitet, sexualitet och samlevnad.

Myndigheten vill även lyfta att begreppen identitet, sexualitet och samlevnad omfattar många delar och perspektiv. Det kan dels handla om att få kunskap om kroppen, normer, relationer, vad kärlek och lust är och dels handla om att få kunskap om exempelvis sexuella trakasserier, sexuellt våld och kränkningar. Skolinspektionens granskning pekar på att det finns risk för att elever inte får kunskap om alla delar, då vissa lärare har bristande kunskap i exempelvis normmedvetenhet och brister i förmåga att hantera frågor som kan vara kontroversiella i undervisningen.² Det innebär att det är viktigt att säkerställa att lärarstudenter också kan visa på kunskap om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck och prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt hbtq-personers utsatthet för våld i nära relationer.³

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd för lärare och andra utbildningsansvariga vid universitet och högskolor i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Idag omfattas åtta utbildningar på grundnivå.⁴ Jämställdhetsmyndigheten anser att det på sikt skulle vara angeläget att lärare och förskollärarytbildningen även omfattas.

Sverige har ett välutvecklat och fungerande civilsamhälle som driver frågor om sexuell och reproduktiv hälsa, vilket bidrar till kunskapshöjande insatser för just dessa frågor i skolan. Jämställdhetsmyndigheten menar att det därutöver är viktigt att lärarna får utbildning i sex- och samlevnad, så att de känner sig trygga och därmed har möjlighet att tillgodose kontinuerlig undervisning i frågor som rör identitet, sexualitet och samlevnad. Ett sätt att

² Promemoria U2020/00176/UH s 31.

³ Regeringsbeslut, A2019/02321/JÄM, A2019/02286/SV (delvis).

⁴ fysioterapeutexamen, juristexamen, läkarexamen, psykologexamen, socionomexamen, sjuksköterskeexamen och tandläkarexamen samt tandhygienistexamen.

säkerställa att detta sker är att skolorna kopplar ihop sex- och samlevnadsundervisningen till det ordinarie styrdokumentet och strukturen för värdegrundsarbetet, där jämställdhet är en del. I Skolinspektionens tillsyn från 2017 lyfter de att flertalet skolor brister i styrningen och att sex- och samlevnadsundervisningen inte kopplas ihop med ordinarie värdegrundsarbete.

Vidare anser Jämställdhetsmyndigheten att utredningens förslag bidrar till att främja och förebyggande jämställdhetsarbete i skolan. Undervisning om identitet, sexualitet och samlevnad är ett viktigt verktyg för ökad jämställdhet och ska inkludera frågor om jämställdhet, normer och kön. Detta har tydliga beröringspunkter med det övergripande målet i jämställdhetspolitiken, att alla ska ha makt att forma samhället och sitt eget liv. Särskilt är det kopplat till delmålen om jämställd hälsa samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, vilket inkluderar rätten till kroppslig integritet och frihet från våld. Även förslaget om ökad kompetens om neuropsykiatriska svårigheter bidrar till att främja jämställdhet eftersom säkerställd kompetens bedöms av utredningen ha positiva konsekvenser för målgruppen. Exempel på detta är att Socialstyrelsen uppmärksammar i sin rapport *Behov av nationella kunskapsstöd inom området neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Behov och problemanalys avseende god vård*, att flickor och kvinnors neuropsykiatriska svårigheter uppmärksammas och upptäcks senare än pojkar och mäns.⁵ Specialpedagogiska skolmyndigheten lyfter också fram i deras årsredovisningar för år 2013 och år 2018 att de har en överrepresentation av pojkar när det gäller enskilda rådgivningsuppdrag.⁶

Med beaktande av de synpunkter som förts fram kan förslagen komma att få betydelse för flickors och pojkars, kvinnors och mäns möjlighet till jämställd och jämlik skolgång, samt en kunskapsutveckling för lärarutbildningarna.

⁵ Socialstyrelsen (2019) *Behov av nationella kunskapsstöd inom området neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Behovs-och problemanalys avseende god vård.*

⁶ Specialpedagogiska skolmyndighetens årsredovisningar 2013 och 2018.

REMISSVAR

2020-03-24

Diariennr: 2020/15 1.4-2

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Lena Ag efter
föredragning av senior utredare Lisa Lindström

För Jämställdhetsmyndigheten

.....

Lena Ag
generaldirektör

.....

Lisa Lindström
Senior utredare